

Kerk op de terp van Ginum

Ginum (Genum) behoort tot de Vlie(d)terpen; Het waren vluchtheuvels tegen het opdringende water, vooral in de tijd, toen er langs de Friese kust nog geen bedijking was! De eerste terpen, bestemd voor één woning, dateren van ca. 500 v. Chr. De dorpsterpen ontstonden, doordat de huisterpen langzamerhand werden samengevoegd. De mensen vluchtten naar de terpen, zodra het water van de Mare Frisicum, de Noordzee, door de noordwesterstormen landinwaarts werd gejaagd.

Het bouwen van de zeedijk zou later de functie van de terpen overnemen. In de 19-de eeuw werd een begin gemaakt met het afgraven van de terp(en). De vruchtbare grond werd met “modderskûtsjes” afgevoerd. De Genumervaart was daarbij een ideale transportweg.

De terpmoeder werd gebracht naar lagere, onvruchtbare delen van Friesland. Toen de kunstmest in de crisisjaren goedkoop werd, kwam er een einde aan de afgraving. Als u achter het kerkje naar beneden kijkt, ziet u, waar de afgraving is gestopt.

Twee van de Vlieterpster dorpen komen al in de Duitse kloosterregisters voor als Ginneheim en Reitseheim. Heim = heem = hiem (Fr.) wat erf betekent. Ginneheim is waarschijnlijk het erf, waarop Ginne woonde!

Het kerkje van Ginum is gebouwd in de 12-de eeuw, waarschijnlijk als vervanging van een simpel houten kapelletje. Omdat men restanten tufsteen (“dowestien”) heeft gevonden, is het kerkje van Ginum het oudste van de Vlieterpen.

De toren is van latere datum, waarschijnlijk 15de eeuws. In een later stadium heeft men de tufstenen kerk verlengd en toen de toren gebouwd. Althans bodemonderzoekers hebben dit vastgesteld.

De noordzijde van het schip is grotendeels gebouwd van tufsteen, die aan de achterkant driezijdig in het koor eindigt. Het koor en de toren bestaan uit baksteen (kloostermoppen). De toren met zadeldak heeft boven aan beide zijden twee gekoppelde galmgaten. De tufstenen noordmuur van het schip bevat tweemaal een trits (drie bijelkaar horend) van ondiepe spaarvelden in de vorm van speelse rondboogjes. In de brede scheiding tussen de beide groepen spaarvelden zat waarschijnlijk de ingang. De huidige entree bevindt zich in de westelijke bakstenen verlenging van het schip. Nog westelijker zat een latere ingang gebroken, maar die is weer dichtgemaakt.

De achterkant (=oostkant) van de kerk is het koor. Het zuidoostelijk venster in de koorsluiting is gotisch. Het middenvenster van het koor heeft dagkanten van kleine steen en is later ingebroken.

In de bakstenen zuidmuur bevinden zich vier spitsboogvensters. Het meest linkse venster heeft in de kop tufsteenblokken. Ongeveer 30 cm. ten westen van het tweede venster loopt een bouwnaad. In verlenging daarvan is de toegang in 1973 weer geopend.

Klokken en uurwerk.

Van de twee in de toren hangende luidklokken dateert de ene uit 1490 en de andere uit het jaar 1344. Beide klokken zijn gegoten bij gieter Stephanus.

De kerk wordt ook wel Stephanuskerk genoemd.

De kleinste, in 1344 gegoten klok, is gewijd aan Maria. Op de klok staat te lezen: *Anno Dñi MCCCXLIII Stephanus me fecit Sb Dodoni plebano Sippa foghet.* (=Stephanus heeft mij gemaakt voor de pastoor Dodo, Sippa heeft mij opgehangen)

De grootste klok draagt ook een opschrift: *Anno Dni MCCCCXC Dnō Dirico Eeckama Wibrando Roerda et uxore eius Auck et Hesselo Advocato.* (=In het jaar des heren 1490 door Dirk Eeckama, Wijbren Roerda en zijn vrouw Auck en Hessel de Raadsman)

De klok van Ginnum is voorzien van een smeedijzeren uurwerk uit 1564, dat in 1977 is gerestaureerd.

In 2005 is het uurwerk voorzien van een elektrisch opwindsysteem, doch zo gemaakt, dat het weer in de oude staat terug te brengen is.

Het interieur

In 1973 vond een algehele restauratie plaats, die eigenlijk alleen maar afbreuk aan het interieur heeft gedaan. Immers de kraak ("krêke"), die aan de westkant zat, het doopvont uit 1540, wat een geschenk was van de heer Looxma Ypey, de herenbanken van de Roorda's en niet te vergeten, de preekstoel, dit alles is weggerestaureerd. Wat over is, zijn de stille getuigen, die in het middenpad begraven liggen.

Hun grafstenen vermelden opschriften als: "...in den Heere gerust den Eersame Tiepke Teekes...", met ernaast "...Pietje Luitsens Rooda, Huisvrouw van... of "...den Eerbare ionge Hilke Aylva..." of "...Sibe van Roerda gebleven in de slach tot Boxum..."

Tegenwoordig wordt het kerkje zo nu en dan gebruikt als werk- en expositieruimte door een kunstenaarscollectief.

